

Правові аспекти інтелектуального рейдерства

Горбатенко Д.С., студент гр.Юс-22 юридичного факультету СумДУ

Науковий керівник – Янішевська К.Д., викладач кафедри права СумДУ

На сьогоднішній день важко відшукати тему, більш актуальну, ніж прогресуюче поширення в Україні нових технологій із відбору чужої власності. Рейдерські технології досліджують та вивчають у прагненні віднайти ефективні способи протидії цьому небезпечному явищу. В умовах сучасного розвитку з'являються більш складніші та продумані схеми по захопленню суб'єктів господарювання. На даному етапі рейд-групи вийшли на новий рівень розвитку. Новостворені методи дозволяють захоплювати підприємства майже не порушуючи законодавства України.

Новим прибутком для рейдерів стала інтелектуальна власність. Це пояснюється тим, що сфера інтелектуального права є досить вразливою для протиправних посягань.

В останні 2-3 роки в юридичній літературі все частіше з'являється термін «інтелектуальне рейдерство», що має на увазі спосіб привласнення власності в сфері нематеріальних активів.

Компанії витрачають багато сил для завоювання імені на ринку, «розкрутки» торгової марки, розробці нової продукції та технологій виробництва, але часто не приділяють увагу захисту створених об'єктів інтелектуальної власності [2, с.53].

За останні два роки в Україні кількість захоплень інтелектуальної власності, зокрема торгових марок і патентів, зросла в два рази. Такі дані наводить юридична компанія «IPStyle».

Роль інтелектуальної власності у великому і малому бізнесі стає все серйознішою і відповідальнішою. За даними, які наводяться в одному з кейсів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), у 80-х роках інтелектуальні активи складали тільки 20% від загальної вартості компаній, а з 2005 року вже 80-90% [3].

Структура інтелектуальної рейд-компанії виглядає наступним чином (дані відображені у схемі №1).

Схема №1.

Схема інтелектуальної рейд-компанії

- керівники виконують управлінську функцію, контролюють взаємини з адмінресурсом, керують проектами;

- інформаційно-аналітичний відділ (+ розвідка) аналізує ринок на предмет наявності «рейд-придатних» компаній, здійснює збір інформації про об'єкт, на який вступив замовлення від клієнта;

- відділ PR («Public Relations» – зв'язки з громадськістю) – нерідко об'єднаний, оскільки працює в «цивілізованому полі» – взаємини з громадськістю та державними органами, інформаційний супровід проекту;

- юридичний відділ (+ адвокати) здійснює юридичний аналіз та юридичний супровід проекту.

Необхідно вибрати правильний режим захисту. Неправильний вибір режиму захисту може звести всі зусилля до нуля.

Слід визначити слабкі місця суб'єкта господарювання. Наприклад, якщо вчасно не зареєстровано торгову марку то рейдери мають можливість зареєструвати її на своє ім'я. Потрібно визначити, що вони можуть захопити у майбутньому. Приклад: слоган компанії, назва специфічної унікальної послуги.

Слід бути готовим до нової атаки. Інтелектуальна власність може бути лише відволікаючим маневром. Рейд-група може вкрати і назву компанії, і назви продуктів, і навіть упаковку. Поки господарюючий суб'єкт буде прикладати всі зусилля до захисту інтелектуальної власності, рейдер може нанести наступний удар - захоплення корпоративних прав.

Якщо конкуренти, чи рейдери подали заявку на об'єкт права інтелектуальної власності, але ще не отримали охоронний документ, необхідно скористатись моментом, і зробити заявку нікчемною.

Оцінити шанси, підготувати документи в рамках законодавчої процедури допоможе патентний повірений.

Найбільш частим підставою для опротестування заявки, наприклад, на торговельну марку, є можливість введення в оману щодо особи виробника.

Якщо підприємець не встиг зробити заявку рейдерів нікчемною, варто зробити таку процедуру з їхнім охоронним документом. Відразу зазначаємо, що ця процедура зі сфери трудоємкої і затратної роботи, адже все проходить тільки в судовому порядку. З суттєвими витратами сил, часу і грошових ресурсів [3].

Вибір інструментів захисту досить широкий. Але слід пам'ятати основні правила захисту інтелектуальної власності. Це забезпечить повноцінний захист від рейдерських атак на суб'єкти господарювання, та надасть перевагу в боротьбі з рейдерами якщо має місце посягання на права інтелектуальної власності.

Література:

1. Алексеев І. Грінмейл (корпоративний шантаж): реальність сучасних корпоративних відносин // Юридичний журнал – 2010 р. - №7.
2. Галиця І. Інтелектуальний терор і соціально-економічні методи боротьби з ним // Економіка України – 2009 р. - №9.- с.53-57.
3. Ортинська М. Інтелектуальное рейдерство – правила защиты компании / М. Ортинська// Блиц информ. – від 13.05.2011р. – Електронний ресурс. – Режим доступу. – [http://www.business.ua/blogs/likbez/M_ortinskaya_blog/485/].
4. Тарашанська О.Б. Рейдерство в Україні: причини виникнення та шляхи подолання // Інвестиції: практика та досвід – 2011 р. - №2.– с.123-126.

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства: матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 134-135.